

פטרון מערכת דעה:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה
זו"ה האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי ע"ה



דעה

דעה
אליק אביד
ועבדהו

גליון רכה - פרשת אחרי-קדושים - שנת תשפ"ה

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

מסילת ישרים

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

הנעלבים ואינם עולבים:

דער עניו פריידט זיך מיט די בזיונות

עמוד ה

פרשת אחרי-קדושים

משנת החסידות

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

• בתוך המאמר:

- למה החמיר הכתוב כל כך באיסור שחוטי חוץ?
- אמיתות מסירות נפש היא הכרה ודבקות בחיים, ואין לה שייכות למיתה
- מהו שורש מסירות נפש בעולם?
- מהיכן התחיל ראשית ההבדל בין ישראל לעמים?
- חטאו של קין היה שהביא קרבן של עצבות ותוהו
- הגוים מדבקים עצמם למעלה בכח הנשמה בלבד, ואילו כלל ישראל דבקים בהש"ת גם מצד גופם

והביאום לה' אל פתח אוהל מועד: העבודה בבית המקדש היא דבקות והכרה בחיים אמיתיים

א.

עבודת הקרבנות לא שייכת אלא בבית המקדש

איסור שחוטי חוץ - כעין איסור עבודה זרה

הנה בפרשתנו נאמרה פרשת שחוטי חוץ, שאסרה התורה לשחוט ולהקריב את קרבנות ה' חוץ לפתח אוהל מועד. וטעם האיסור מבואר בכתוב (וי' ה-ז) 'למען אשר יביאו בני ישראל את זבחיהם אשר הם זובחים על פני השדה והביאום לה' וגו', ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים אשר הם זונים אחריהם, כלומר שמשום איסור עבודה זרה ננעו בה (עי' במפרשים), והיינו כי ע"י שישחוט איש את קדשיו בחוץ ישלשל הדבר עוד, עד שיבקש להקריב גם לשדים לא אלוה. ועל כן אסר הכתוב כל שחיטה ועבודה חוץ לבית המקדש, כדי שלא יבוא לבקש את השדים והשעירים, ויאמין בהם, ויחשוב כי יש מי שמטיב או ירע חוץ מהשם הנכבד והנורא (לשון הרמב"ן ז"ל).

בימי בית ראשון היה נפרץ ביותר לאו דשחוטי חוץ

ואכן מצינו כן בימי בית ראשון, עת ששלט היצרא דעבודה זרה בתוקף גדול, וראים כמה פעמים בפסוקי ג'ך, שאפילו בדורות כאלו ששמרו בהם את התורה כולה ולא נכשלו בעבודה זרה ממש, בכל זאת היה נפרץ בישראל את האיסור של שחוטי חוץ, וכדכתיב (מ"ב יב, ג-ד; ועוד) 'ויעש יהואש הישר בעיני ה' כל ימיו וגו', רק הבמות לא סרו, עוד העם מזבחים ומקטרים בבמות, הרי שהיה אז יצר הרע מיוחד להקריב בבמות, ומשמע שהיה זה מקושר ביותר ליצרא דעבודה זרה ששרה אז בעולם.

רק בבית המקדש יכולים להקריב קרבנות כראוי

ונלמד מזה, כי כל עצם ההקריבה לשמים לא שייכת אלא בבית המקדש, ורק במקום הנבחר יכולים להקריב עולות וזבחים לה' באופן הנכון, ואילו מחוץ למקדש אין עבודת הקרבנות מתקיימת כראוי, עד שכמעט שהיא מגביל בעבודה זרה ח"ו [גמר הביאור בזה יבוא בסוף המאמר בעז"ה].

מסירות נפש היא סוד גדול - שנסתר מאיתנו בזמן הגלות

וכדי לבאר הענין נקדים ונאמר, כי כל הסוגיא של עבודת הקרבנות, שכללות עניינה היא מסירות נפש והעלאת מ"ן למעלה, איננה דבר המתקיים

פטרון הגליון - אייר

נתנדב ע"י ידידנו הנכבד
מוה"ר ירמיה אליעזר בראך הי"ו
זכות הפצת התורה יעמוד לו ולכל משפחתו

סיכום ותמצית:

א. איסור שחוטי חוץ הוא כעין עבודה זרה, ועל כן היה קשה לפרוש מחטא זה בימי בית ראשון. מסירות נפש היא סוד גדול - שחסר לנו בגלות, ואי אפשר להשיגה כראוי אלא בבית המקדש.

בגלל כל כך, ואלויא דאמת יש בה סוד גדול, עד שלעת עתה אין לנו אפילו השגה נכונה בענין מסירות נפש כראוי, עד ימות המשיח, שאז נוכל לקיים עבודה זו בשלימות, וכפי שכתב רבינו הרה"ק מראפשיץ זי"ע בספה"ק זרע קודש (פר' צו ד"ה דבר אל בני ישראל), וז"ל: עיקר הקרבן שיתרצה ה' בו לאדם שחטא, הוא ע"י שבא האדם לבית המקדש, ששם הכהנים בעבודתם ולוים בדוכנם, והם היו מגדילים בעיניו החטא מאד, שחטא נגדו ית"ש אשר אין שיעור וערך לגדולתו, והיו בקדושתם הגדולה מבינים להם הענין ההוא מאד, עד שהיה האיש ההוא חפץ באהבה וחפיצה גמורה למסור נפשו לה' וכו'. והכהנים היו מתפללים עליו וכו', והיו מלמדים לאיש ההוא איך יהיה המסירות נפש כראוי, מה שבגלות בעונותינו הרבים אין ידוע כמעט לנו איך יהיה מסירות נפש לה' לבדו, עכ"ל.

מסירות נפש אמיתית אינה אלא במקום המקדש

הרי שאמיתות עבודת מסירות נפש לגבוה היא בגדר סוד, ואיננה דבר פשוט כל כך, עד שבזמן הזה קודם התיקון השלם אין לנו השגה שלימה בה. וזהו גם הסיבה לכך שאין היא מתקיימת אלא בבית המקדש, כי רק שם במקום ההוא אשר אוה ה' למושב לו, במקום שיש בו דעה (ע"פ ברכות לג.), יכולים למסור את הנפש להש"ת באופן הנרצה, ולקיים את עבודת הקרבנות בשלימות. ואילו כאשר יקריב אדם קרבן חוץ למקום המקדש, לא ייחשב הדבר כמסירות נפש אמיתית לה', וממילא אין היא עולה לרצון בשמים, עד שהיא דומה כמעט לעבודת אלילים

ב.

מסירות נפש לה': בחירה בחיים של דבקות הבורא

'מסירות נפש' עניינה: בחירה בחיים אמיתיים

ולבאר ענין הסוד הנשגב שישנו במסירות נפש ובעבודת הקרבנות, נאמר, שצריך לדעת כי עומק הכוונה במסירות נפש להש"ת איננה כפי שנראה במבט שטחי; שהאדם מוכן למסור את עצמו בכל נפשו ובכל מאורו למיתה עבוד הקב"ה, כי זה אינו, כי לפי האמת אמיתת עניינה היא ההיפך מזה ממש, ואדרבה, כל עצם מסירות נפש איננה אלא בחירה בחיים. אך לא בחיים גשמיים ובשריים של עולם הזה, אלא בחיים נעלים ורוחניים של עולם הבא ודבקות בהקב"ה.

ב. גדר 'מסירות נפש': בחירה בחיים אמיתיים - לעומת חיים השפלים של עוה"ז. ושורשה, חזרת הנשמה והגוף ביחד למקור חוצבם, שלולא החטא היה עולה גם הגוף, וגם כהיום תכלית המות היא תחיית המתים. ולכן עבודת המזבח מלווה בשמחות וגיל.

ג. מסירות נפש אמיתית היא סוד מפני שעצם החיים אינם מובנים בשל, ולפי שבמקדש נגלה סוד החיים, לכן שם מקום הקרבתו. אך בזמן הזה ששולט המות בעולם - יש חסרון גם בעבודת מסירות נפש.

והיינו לומר ששורש ענין מסירות נפש הוא, שכאשר ירגיש האדם שהחיים שלו על אדמות הינם מופרדים ממקורם, ואין הוא דבוק בחי החיים, **אזי הוא מוכן לוותר על חיים פחותים כאלו, ולדבק את נפשו במקור החיים ולזכות לחיים אמיתיים**

הדין 'הרג ואל יעבור' בשלוש חמורות - כי חיים כאלו לא נחשבים כחיים

והוא הדין והטעם לכך שנקטינן לגבי שלוש העבירות החמורות שבהן 'יהרג ואל יעבור' (סנהדרין עד.), והיינו שכאשר בא לפנינו אחת מעבירות הללו צריך למסור את הנפש בפועל, והענין בזה מתבאר ע"פ האמור. כי כאשר נדבק האדם באחת מחמורות האלו, אזי הוא מפסיק את עצמו ממקור החיים, כי שלוש אלו סותרים לגמרי את אמיתות מדרגת החיים, והנכשל בהן הוא מופרד משורש החיים, ועל כן **כאשר יש לו לאדם נסיון לעבור אחת מהן, ואי אפשר לו לחיות בעולם הזה אלא אם כן יעבור עליהן ח"ו, אזי עליו לעזוב את חיי הגוף ולמסור נפשו להש"ת**, וכלומר שהוא בוחר ומעדיף את חיי הנשמה על פני חיים כאלו שאינם מתקיימים רק באופן שהוא נפרד מהש"ת.

ע"פ מבואר שמסירות נפש אינה אלא בחירה בחיים, ולא מציאות של מיתה וכדומה ח"ו.

שורש ענין מסירות נפש: הסתלקות הנשמה עם הגוף לעולם העליון

וביותר נאמר, שמקור כל ענין מסירות נפש בעולם, והאופן שקבעה הש"ת בתחילה בבריאה הוא: שכאשר היה האדם משלים את עבודתו בעולם הזה, והיה מגיע העת שיתלך מן העולם, אזי היתה נכללת כל עבודתו שפעל בזה העולם כאחד, והיתה נשמתו עולה לעולם העליון ביחד עם הגוף, וכדרך שעלה אליה הנביא בסערה השמימה.

לולא חטא עץ הדעת היה האדם עולה למעלה ביחד עם הגוף

כי הרי לולא שחטא אדם הראשון בעץ הדעת לא היתה על האדם גזרת המיתה כלל, והנשמה עם הגוף היו חיים וקיימים יחדיו לנצח. וכבר ביארנו במקו"א שאין הכוונה בזה שהאדם היה מתקיים לנצח על אדמת עולם הזה, כי כל מהותו של האדם הוא שהינו הולך ועולה תמיד מעולם לעולם וממדרגה למדרגה, וכדבריהם ז"ל (ברכות סד.) 'תלמידי חכמים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא'. אלא הענין הוא, **שכאשר היה האדם מגיע לתכלית העבודה בזה העולם, אזי היה הוא מתעלה למדרגת חיים נעלים יותר, והיינו שהיה מדביק את עצמו בהש"ת בעולם גבוה יותר**, ולא רק הנשמה בלבד, אלא גם גופו היה עולה עמו, כי גם הוא היה מוזכר ומבורר, וגם הוא היה מרגיש את דבקות הבורא כמו הנשמה, וממילא היו שניהם יחדיו באים לידי כלות הנפש.

וזה הוא שורש ענין מסירות נפש לה', מה שהאדם עולה - ביחד עם גופו - לעולם גבוה יותר, ומדבק את עצמו בבורא ב"ה במדרגה נעלה יותר מבזמן היותו בעולם הזה. הרי שכל עצם המקור של מסירות נפש להש"ת אינו אלא דבקות בחיים, ואין בו ענין של מיתה כלל וכלל.

גם לאחר החטא - תכלית המיתה היא לזכות לתחיית המתים

ואפילו כהיום לאחר החטא שנתערבה בגוף האדם זוהמת הנחש, וממילא כאשר הנשמה עולה ומתדבקת בבורא ית' - ענין מסירות נפש כנ"ל - אין הגוף ראוי ומוכן לעלות עמו, ועל כן היא עולה בעצמה למעלה, והיא מניחה את הגוף כאן למטה כמת, בכל זאת לא נקרא כן מיתה ממש אל הגוף. כי כבר נתבאר במקו"א שכל הכוונה העליונה בעונש המיתה שנגזרה על האדם, היא **שבוה יודבק וייתרה הגוף מזוהמתו, עד שיהא ראוי לעמוד שוב לתחיית המתים**, ואזי יהיה הוא לנצח עם הנשמה, ויעלה עמו מדרגה אחר מדרגה כפי שהיה הרצון בראשית הבריאה. ונמצא שגם עצם המיתה שחלה על האדם לעת עתה, עיקר תכליתה היא לכוא לידי חיים אמיתיים, וכל עצמה אינה אלא כהכנה לתחיית המתים. ואכן נודע שבשעת הסתלקות, כאשר הנשמה נפרדת מהגוף, היא משאירה איזה רושם אצל הגוף, שמכח הארה זו יעמוד הגוף לעתיד לתחייה.

מסירות נפש בהקרבת הקרבן: הכרה ודבקות בחיים אמיתיים

היוצא לנו מכל האמור, ששורש ענין מסירות נפש לה' איננו אלא בחירה ודבקות בחיים אמיתיים ונעלים של מקור החיים. ולפי זה גם עבודת הקרבנות בבית המקדש המיוסדת על מסירות נפש, אין עניינה שהאדם מקבל על עצמו למות בעבור הש"ת, ואיננה כמו 'פרומע עבודה', אלא אדרבה, **כל עצמה ומהותה היא ההכרה שזוהה האדם בבית המקדש להשיג מהי מדרגת חיים אמיתיים, ועבור זה מוכן ומוזמן הוא לעזוב את החיים הגשמיים והפשוטים, ולדבוק בחיים נעלים ורוממים**. וכגון כאשר יחטא האדם באחת ממצוות ה' אשר לא תעשינה, ובוה הפריד את עצמו מהש"ת, הנה בהקריבו את קרבנו לפני הש"ת, אשר תכליתו הוא שיחפוץ האדם באהבה וחפיצה גמורה למסור את נפשו לה' כנ"ל, היינו שבשעת ההקרבה הינו בא לידי הכרה שחיים כאלו שאין בהם דבקות הבורא אינם עומדים בחיים כלל, ולחיות חיים כזה אינו כדאי וראוי, ועל כן הוא מוכן לוותר עליהם כדי לזכות לחיים אמיתיים. וזוהי המסירות נפש הנפעלת בעת הקרבת הקרבן בבית המקדש.

עבודת המזבח מתלווה עם שמחה וגיל

ולפי המתבאר שעבודת הקרבנות על המזבח עניינה היא הכרה והדבקות בחיים אמיתיים, ואין בה מיתה כלל, נמצא שעבודה זאת הנעשה באופן הראוי אין בה עצבות וצער כלל - המתלווה בדרך כלל עם המיתה, אלא עיקרה היא עבודה של שמחה ודבקות, וכן מצינו בספר תהלים שהתבטא דוד המלך ע"ה על עבודת המזבח באמרו (מג. ד) **'אבואה אל מזבח אלקים אל א-ל שמחת גיל, ואודך בכינוי אלקים אלקי'**. ראה דוד המלך ע"ה את המזבח כמקום של שמחה וגילה, לא של עצבות ותוגה. כי כאמור המסירות נפש הנעשה במקום ההוא, שבמקום הזה בלבד היא נפעלת באופן הנכון [ראה להלן], היא ההשגה והדבקות במקור החיים - שאינה גורמת אלא שמחה וחדוה, היפך היגון והאנחה הנמשכת מן המיתה.

ג.

מסירות נפש אמיתית אינה אלא במקום המקדש - מקור החיים

מסירות נפש אמיתית היא סוד - כיון שכל עצם החיים הם למעלה מההשגה

והנה ע"פ הדברים האלה יבואר מה שאמרנו שמסירות נפש כראוי איננה דבר פשוט כלל, והיא סוד כמס. כי מאחר שנתבאר שעיקר עניינה היא: הכרה נכונה במהות החיים האמיתיים, והרי נודע שכל עצם ההשגה באמיתות מדרגת החיים היא **סוד עמוק ונשגב**, ובפרט שהלא יש מקום להסתכל עליה כענין של מיתה והריגה לשם ה' ח"ו [וכפי שיבואר להלן שכן היא ההסתכלות של האומות העולם], ועל כן הדרך הנכונה לקיים אותה בשלימות הוא בגדר סוד, ואינה עולה בקל

במקום המקדש מתגלה סוד החיים - ולכן שם דוקא יכולים להקריב קרבנות

והנה בזה יבואר היטב הטעם לכך שאסרה התורה לישראל להקריב את קרבניהם מחוץ למשכן ובית המקדש. כי מאחר שכל ענין מסירות נפש הוא בחירה בחיים, לכן דוקא במקום המקדש, שבו מתגלה החיים האמיתיים של דבקות הבורא, ושם יכולים להשיג קצת את סוד החיים, במקום ההוא בלבד שייך להקריב אשה לה' כראוי. ואילו חוץ לפתח אוהל מועד אין יכולים למסור את הנפש לה' כדבעי. ולכן המעלה את קרבנותיו בחוץ אין זה חשוב כהקרבה לה', אלא כמקריב לשעירים ולשדים.

לעת עתה ששורה מיתה בעולם חסר גם בעבודת מסירות נפש

וזהו גם הטעם לכך שהבאנו לעיל בשם רבינו מראפשיץ ז"ע שבזמן הזה אין ידוע לנו כמעט איך לקיים מסירות נפש כראוי. וזה מכיון **שלעת עתה לא זכינו עדיין למדרגה האמיתית של חיים**, ועדיין שורה המיתה בעולם. ואע"פ שנתבאר שכל עצם המיתה אינה אלא הכנה לזכות לעתיד לחיות נצחיות, מכל מקום כל עוד שישנה עדיין תערובת של הרגש מיתה בשעת המסירות נפש, והגוף יש לו צער מכך, הרי זה נחשב כחסרון קצת בשלימות העבודה^(א).

ד.

עבודת ישראל בלבד עולה לרצון לפני ה'

עבודה קשה היא להקריב קרבן נכונה לה'

והנה לאור כל האמור שעבודת הקרבנות ומסירות נפש על תיקונן היא ענין נשגב וסוד גדול, נבין שאין הדבר פשוט כל כך להקריב קרבן לה' בדרך הנכון ובאופן שיתרצה בו הש"ת, והוא מהעבודות קשות שבמקדש, כי צריך הדבר להיעשות בכונה רצויה ובהשגה נכונה של דבקות אמיתית בחי החיים ב"ה.

ההבדל העיקרי בין ישראל לעמים: שעבודת ישראל מתקבלת לרצון ולא של שאר האומות

ואכן מטעם זה מצינו שההבדל היסודי והעיקרי בין ישראל לאומות העולם הוא בזה: **שכלל ישראל הם אומה אשר עבודתה עולה לרצון לשמים ומתקבלת לפני ית' וכנאמר 'ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמו'**, ולכן היא פועלת את הפעולה הרצויה שצריכה לבוא על ידה, יחוד קו"ב ושכינתו וכו'. משא"כ עבודת אומות העולם איננה רצויה כלל לפני המקום ב"ה, ואין הקב"ה מקבל את עבודתם^(ב).

רק כלל ישראל יודעים איך לקיים מסירות נפש כראוי

והטעם בזה הוא ע"פ האמור, כי כלל ישראל הינם אומה כזאת שיודעת אופיה של אלקים (ע"פ הסור א"ח סי' תפ"א בשם המדרש), וכלומר **שהם יודעים מהי הדרך הנכונה לעבוד בה את הש"ת, והם עומדים על סוד מסירות נפש כראוי**. וזה

א. ומהאי טעמא אמרין בגמ' (זבחים יד.) שחיטה לאו עבודה היא, והיא כשרה בזר, כי השחיטה היא חלק המיתה בעבודת הקרבנות, ואזי מתבונן המקריב שהוא היה צריך בעצם למוות תמורת הבהמה. והרגש זה עדיין אינו מבורר כל צרכו, ולכן שחיטה לאו עבודה היא.

ב. ומאידך מצינו שאלוהו הנביא, שעלה השמימה יחד עם גופו בחיים חיותו, ונמצא שהוא עמד על סוד מסירות נפש והעלאת מ"ן על נכון, אצלו נתקיים עבודת הקרבנות כראוי, וכמו שנאמר בו (מ"א יח, ט) **'איראת את מזבח ה' ההרוס'**, כלומר שהוא תיקן את עבודת המזבח לחיותה על מכונו ותיקונו, ואכתמ"ב.

ג. והבדל זה נעשה בעיקר בדור הפלגה, דכתיב בהו (מבקוק ג, א) **'דאיה ויתר גוים'**, ודרשו בזה חז"ל (ע"ז ב:) **'דאיה ז' מצות שקבלו עליהן בני נח ולא קיימם'**, עמד והתירן לה'. והגמ' מסיק התם, שההיתר הזה היינו לומר, שאינם מקבלים עליהם שכר אלא כמי שאינו מצווה ועושה. וענין 'אינו מצווה ועושה' היינו כאמור, שקיומם אינו פועל כלום למעלה, ואינו גורם יחוד קו"ב ושכינתיה.

שחוי חוץ הוא דבקות לא נכונה - המביאה לידי עבודה זרה

והנה ע"פ הדברים האלה נשוב לבאר מה שאמרנו בפתח דברינו ששחוי חוץ הוא בגדר עבודה זרה, והענין בזה יבואר היטב ע"פ כל האמור.

דורות הקדמונים השתדלו ביותר אחר רוחניות

כי הנה כבר בא דברינו במקור"א שבדורות הקדומים היו גם הגוים לא מבני ישראל המה משתדלים ונמשכים אחר רוחניות, ולא כרשעי זמננו המכחישים את כל דבר רוחני ושמימי ומתענגים רק בתענוגים גשמיים, אלא הם היו אנשי רוח, שביקשו לדבק את נפשם בעניינים רוחניים ומופשטים.

כי באמת זהו טבע שהטבע הקב"ה בבריאה, שכל נברא משתוקק בטבעו להתדבק בבוראו יי, והוא מבקש להתעלות ולהידבק בחיי החיים ב"ה. ועל כן בשנים קדמוניות היו רוב בני אדם מבקשים אחר רוחניות ודבקות בעולמות עליונים.

עיקר המבוקש צריך להיות אחר הקב"ה ולא אחר רוחניות בלבד

אמנם כאמור עבודת מסירות נפש - הבאה מצד בקשת האדם לדבק את עצמו למעלה - היא סוד כמס, ונמסרה רק לבני ישראל, כי ענין הדבקות שאמרנו למעלה בכלל ישראל, איננה סתם הרצון להתדבק ברוחניות ובכוחות נבדלים, כי בקשה זו יכולה לגרום עבודה והעלאת מ"ן גם למלאכים ושרי מעלה וכדלהלן, שדבר זה הוא עבודה זרה ממש ח"ו, אלא עיקר מבוקשו של האדם צריך להיות אחר הקב"ה, ולא אחר רוחניות בלבד, ודבקות זאת היא ענין אחר לגמרי מאשר אלו שרצונם רק להתדבק בכוחות מופשטים.

שורש חטא עבודה זרה - ההימשכות אחר כוחות הנבדלים

זה היה שורש הטעות של עובדי עבודה זרה, כי מאחר שהיתה בקשתם מאד להימשך אחר דברים נבדלים, לפיכך נמשכו ביותר אחר כל דבר רוחני, אחר המלאכים וכוחות העליונים שהעמיד השי"ת בבריאה, עד שבאו גם להקריב קרבנות בעבורם ולהעלות מ"ן אליהם, וכטעם 'עבודת כוכבים ומזלות', וע"ז עבודתם זאת קיבלו המה גילויים נעלמים וידיעות העתידות וכדומה (ראה רמב"ן בפסוק (דברים יג. ב) 'כי יקום בקרבך נביא'), וכמו כן היו הכוחות האלו ממשיכים להם השפעות וכו'. וזה היה היצר הרע הגדול של עבודה זרה בימים ההם, כי בהתדבקות האדם בכוחות העליונים ובעבודתם, הרגיש בנפשו דבקות נעלה, ובכך היה ממלא את רצונו ומבוקשו להידבק בנבדלים (והדברים ארוכים ואכ"מ).

מסירות נפש אצל הגוים: דבקות לנשמה ומיתה לגוף

והנה ההבדל שבין הדבקות הנכונה - שהיא מסירות נפש של בני ישראל לה', לבין הגוים האלו שרצו רק לדבק ברוחניות בלבד - יבואר היטב ע"פ דברינו לעיל. כי הנה הדבקות והמסירות נפש של הגוים אינה אלא מצד חלק הרוחני שבקרבם, כי העיקר אצלם הוא רק הנשמה הרוחנית, ואין לגוף הגשמי חלק עמה כלל. וכמו שנצינו כן אצל בלעם, שגם הוא היה מתדבק בעליונים, עד שהיה 'יודע דעת עליון' (במדבר כד. טו), אך יחד עם זאת היה עלול לבוא גם על אהונו (סנהדרין קה), הרי שדבקותו למעלה לא היה לה כל שייכות עם הגוף. והיינו מטעם האמור, כי עיקר מבוקשתם היתה לדבק את נפשם ברוחניות, וממילא אין לזה קשר כלל עם חלק הגוף.

ומטעם זה ג"כ סוברים האומות שמסירות נפש היינו: מיתה הגוף לגמרי והתדבקות הנשמה לבדה למעלה, כי כאמור אין הם מבקשים אלא ההתדבקות ברוחניות, וזה לא שייך רק מצד הנשמה, וממילא בהכרח שמסירות נפש פירושה שמוכן האדם למסור את הגוף הגשמי בעבור הדבקות הרוחנית.

מאידך, מסירות נפש של בני ישראל היא התדבקות שניהם בחיים אמיתיים

משא"כ בני ישראל שכל עיקר רצונם ומאוויים הוא להתדבק בשי"ת עצמו, והרי אצל הקב"ה אין שום חילוק והבדל בין הגוף והנשמה, ולגבי ידידה נחשב שגם הגוף קדוש כמו הנשמה, והוא שוכן עליו בדיק כמו על הנשמה. וממילא הדבקות והמסירות נפש אין עניינה מיתה אל הגוף, אלא אדרבה; שבין הנשמה ובין הגוף זוכים להידבק בחיי החיים, וכאמור לעיל ששורש המסירות נפש הוא, שהנשמה והגוף עולים ביחד ומתדבקים בבוראם.

המקריב בחוץ - בלא מסירות נפש הנכונה - היא כשוחט לעבודה זרה

ומאחר שנתבאר שמסירות נפש כזו אינה אלא בבית המקדש, שאחרי שבחר ה' בציון מעתה אין עוד מקום וזולת זה להקריב בו קרבנות כראוי, כי רק שם יכולים להשיג את סוד החיים, לפיכך שפיר אמר הכתוב שהמקריב קרבן בחוץ, שעניינו מסירות נפש שלא באופן הנכון רק בהמשכה אחר רוחניות גרידא, הרי זה כזוכה לשעירים ולכוחות נבדלים, כי עבודה כזאת היא כמו הדבקות של הגוים שנמשכו בכך אחר עבודה זרה, ולא ביקשו להידבק בהקב"ה.

הרחמן הוא יחזיר לנו עבודת בית המקדש למקומה במהרה בימינו אמן סלה

כדרך אשה כשרה שעושה רצון בעלה (תנבא"ר פ"ו), והיינו שאשה כשרה היא זו שמכירה את בעלה, והיא מבינה איך למלא את רצונו בשלימות. והכי נמי כנסת ישראל מכירה את הקב"ה ככיוול, והיא יודעת איזה דבר יגרום לו נחת רוח ובאיו עבודה היא מתרצה, ובאופן כזה היא מקריבה את קרבנותיה שיעלו לרצון לפניו יי. ואילו שאר האומות אין יודעים איך להקריב קרבן לה', ואין להם הכרה נכונה בסוד מסירות נפש הראויה, ולכן אין עבודתם מרוצה למעלה

שורש הפירוד בין ישראל לעמים התחיל בקין

ונלמד זאת מהא דנדוע ששורש ההבדל בין ישראל לאומות התחיל בקין, כי מהפירוד ההוא שנהיה בינו לבין אחיו הבל נשתלשל הדבר אח"כ להבדיל בין ישראל לעמים. שהרי מבואר בזה"ק (ח"א נד.) שהבל לבדו נחשב כבן לאדם הראשון, ואילו קין אינו מתייחס אחר האדם, אלא הוא בבחי' 'קינא דמסאבותא', כלומר שהוא נחשב בן לנחש הקדמוני. והנה מכך נתהווה ג"כ החילוק בין ישראל לאומות העולם, שבני ישראל בלבד קרוין אדם (במכות סא.), והיינו שהמה מתייחסים אחר אדם הראשון, ואילו הגוים אינם חשוכים אדם, אלא כבני הנחש, וכמו קין

'ואל קין ואל מנחתו לא שעה'

והרי ההבדל שבין קין להבל אחיו נעשה בכך שהשי"ת התרצה לקרבנו של הבל, ואילו את קרבנו של קין לא קיבל, וכמ"ש (בראשית ד. ד-ה) 'וישע ה' אל הבל ואל מנחתו, ואל קין ואל מנחתו לא שעה', וכאמור היתה זאת מקור הפירוד שבין ישראל לאומות. הרי שאכן בכך מובדלים כלל ישראל משאר אומות העולם: שאל עבודת ישראל עמו פונה הקב"ה ככיוול, והוא מקבל אותה לרצון, ואילו קרבנות האומות אינם רצויים כלל לה', ואינם גורמים נחת רוח לפניו.

קין הביא את קרבנו מבחי' קץ הימים - ענין מיתה

ואכן הטעם לכך שלא שעה ה' אל קין ואל מנחתו, הוא מפני שלא עמד על סוד הקרבת קרבנות על נכון, כי לא הבין שכל ענין מסירות נפש להשי"ת אינה אלא בחירה בחיים כנ"ל. והענין בזה, דאיתא שם בזה"ק על מה שנאמר שם (פסוק ג.) 'ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה', 'רבי שמעון אומר ויהי מקץ ימים, מאי 'מקץ ימים', דא הוא קץ כל בשר (שם ג. יג), ומאן איהו אל מלאך המות, וקין מהוהו קץ ימים אייתי קרבנא דייקא, ולא אמר 'מקץ ימים', ע"כ. כלומר, כי 'קץ הימים' מורה על דינים וגבורות, ואילו 'קץ הימים' מרמז על צד החסד, וטעותו של קין היתה בכך שהביא את קרבנו מצד מדת הדין והגבורה, ולא עפ"י מדת החסד.

והדבר יבואר היטב ע"פ האמור, כי קין טעה וחשב שהמסירות נפש הנצרכת בהבאת הקרבן עניינה שהאדם מוכן למות על דבר כבוד שמו יי, ועל כן הביא את קרבנו מקץ הימים, שהוא 'קץ כל בשר' כדברי הוזהר - מה שסוף כל אדם הוא למות, והיינו שהסתכל על גורת המיתה שירדה לעולם, ומכך זה התייחס אל הקב"ה כמי שחפץ בעבודה של מסירות נפש למיתה, שיניח האדם ליהרג את עצמו למענו יי. ועומק הדבר הוא, כי מאחר שקין נחשב כמו בן לנחש כנ"ל, והרי הנחש הוא שהביא מיתה לעולם, והיינו שכל עצמותו ומהותו הוא אבדון ומות, ועל כן גם קין הבא ממנו חשב שיש צורך ורבותא לבוא לידי מיתה, ושזוהי עבודה הרצויה לפניו יי.

קרבנו של קין היה מלא עצבות, ואילו הבל הביא קרבן של שמחה

ומאחר שהמיתה והעצבות באות כאחד, לכן היתה מנחתו של קין מלא בעצבות ותוגה - 'מפרי האדמה', בחשבו הרבה על יום המיתה, והיה סבור שבכך תעלה עבודתו ביותר למעלה ותקבל ברצון לפני ה', שהרי בזה הוא מורה על היותו מוכן להמית עצמו לצורך גבוה. ולעומת זאת הבל שכן עמד על סוד הקרבן, שעניינו הברה בחיים אמיתיים, הביא קרבן של חיות ושמחה - 'מבכורות צאנו ומחלביהו', שמחה של השגת החיים ודבקות הבורא.

הקב"ה גילה לו שעיקר הקרבן הוא בחירה בחיים

וחשב קין שבודאי עבודתו גדולה הרבה משל הבל, אחר שהוא מוכן להרוג עצמו למען ה', ומה מקום יש כאן לעבודת השמחה והדבקות. ועל כן כאשר לא שעה ה' אל מנחתו חרה לו הדבר מאד ונפלו פניו (שם פסוק ה.). אמנם על כך אמר לו הקב"ה (פסוק ו.) 'למה חרה לך ולמה נפלו פניך', כלומר שטעות גדולה יש לך בדבר, ולא עמדת כלל על סוד הקרבנות, כי אין רצוני כלל שיהרגו בני אדם את עצמם עבורי, ואליבא דאמת אין זה קרבן נכון, כי עיקר טעם מסירות נפש הוא הבחירה בחיים, בחי' 'קץ הימים', ואין לה ענין כלל למיתה

בהקרה זו התחיל ההבדל בין ישראל לאומות

עכ"פ בעובדא זו ששעה ה' אל הבל ואל מנחתו ולא אל קין, נעשה הפירוד ביניהם, אשר זה גרם בעתיד גם ההבדלה בין ישראל לעמים. והיינו שכלל ישראל הם שיוודעים לרצות את בוראם בקרבנותיהם, וכמים הפנים לפנים גם הקב"ה מקבל את קרבנם, והם עולים לרצון לפניו, ומאידך אומות העולם אין להם השגה נכונה בענין מסירות נפש והעלאת מ"ן, ועל כן אין עבודתם עולה לנחת רוח לפניו^(ג).

ג. ולפי זה יש לומר כי מאחר שלמעשה גם האומות העולם נודרים נדרים וכדומה (מנחות עג), הרי זה הוראה על שעבודת הקרבנות שלנו עדיין אינה בשלימות, ויש בה תעורבות טוב ורע, כי לולא כן לא היה מקום לנכיר כלל להקריב קרבן לה', שהרי כאמור אוה"ע שייכים לקין, ואין להם שייכות לעבודת מסירות נפש הנכונה, וא"כ אין יי בידים להביא קרבן למקדש. וכיון שמצינו שאכן יש לאומות העולם יניקה ממנו, הא ראייה שאין בעבודה זו שלמות עדיין, ויש בה עדיין טעם מיתה, והוא החסרון שישנו לעת עתה בעבודת הקרבנות ומסירות נפש כנ"ל. וזהו שביקש דוד המלך ע"ה (תהלים סא. כ-כא) 'הישיבה ברוצח את ציון תבנה חומות ירושלים, אז תחפץ זבחי צדק עולה וכליל, אז יעלו על מזבחך פרים', כלומר שכאשר ייטיב הקב"ה את ציון להיותו כולו טוב, ללא תערובת אומות העולם, וכאשר יבנו חומות ירושלים וירושלים יושלים לירושלים, אז יחפץ השי"ת את 'זבחי צדק עולה וכליל' - הזבחים הנעשים בצדק ובשלימות בלא חסרון, ואז יעלו על מזבחך פרים', כלומר שיעלו הפרים מעצמם על גבי המזבח, כי לא ירגישו שום טעם מיתה בהעלאתם לה', אשר זוהי עבודת הקרבנות באופן הנכון.

א.

מיתת נדב ואביהוא מצד נשמתם ומצד גופם

ידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבכם לפני ה' וימותו (פסוק א).

הנה בפרשתינו מפרש הפסוק ואומר כי בני אהרן מתו בקרבכם לפני ה', שהיא מדרגה גדולה של דבקות כמבואר באוה"ח הק'. אכן בפרשת שמיני כתוב (ויקרא י, א) כי מתו אחר שהקריבו אש זרה, שזה נראה יותר כענין של חטא. ובפרט מה שדרשו חז"ל שם כמה אופנים של חטאים, כגון מה שנסמכה לזה פרשת איסור שתיית יין לכהנים, ומכאן ששתיית יין נכנסו למקדש, וכן עוד כמה פגמים כאלו [כמוכן שכל פגמים אלו, הם בדקה מן הדקה לפי רום ערכם. אבל טעמא בעי, למה שם נתפרשה טענה עליהם, וכאן נראה שזכו למדרגה גדולה].

ויש לומר בזה, אשר באמת היה הענין כמו שכתוב בפרשתינו, שהם רצו להתרומם ולהתדבק באור השכינה הק' במסירות נפש. אבל הם לא רצו למסור רק את נפשם אל הקב"ה, אלא רצו לרומם גם את גופם יחד עם נשמתם. והיינו כמו שהיה צריך להיות סדר עליית האדם לאלה חטא אדם הראשון, שהיה מתעלה עם נשמתו יחד עם גופו מעולם לעולם דרך עץ החיים, ואכמ"ל. אבל לפי שהעולם לא הגיע עדיין למדרגה זו, לכן היו צריכים לסבול את מצב העולם, ולא היו יכולים להעלות את גופם הק' עמהם. ומפני זה גרמו להם מן השמים שיכשלו באיזה פגם לפי רום ערכם, ופגם זה ודאי יש לו שייכות רק לגופם, וכזה כבר נתגלה להם שאין הגוף יכול להתעלות יחד עם הנשמה לעת עתה [אבל אחר כך נתעברו בפיתום זה אליהו, אשר עלה יחד עם גופו בסערה השמימית, והשלים בזה את עבודתם בקודש].

והנה נדב ואביהוא היו בני אהרן הכהן, אבל הכתוב (במדבר ג, א) מכנה אותם גם תולדות משה, כמו שפירש רש"י שם אשר כיוון שלימדום משה רבינו תורה היה נחשב כאילו ילדם. ויש לומר כי מצד גופם היו נחשבים בני אהרן, שהרי הוא היה אביהם הגשמי. אבל מצד נשמתם היו נחשבים בניו של משה, כי חלק הרוחניות שלהם קנו ממנו וכאלו ילדם כנ"ל. ובכן יש לפרש את ההבדל בלשון הכתוב בין פרשת שמיני לפרשתן, כי שם נתיחד הדיבור לאהרן [בפרשת שתיי יין] ולכן דיבר הכתוב על חלק המכשול שנדמן לגופם המהוור, והוא ענין החטאים שנרמזו שם. אבל בפרשתינו דיבר הקב"ה עם משה רבינו, והרי מצד הנשמה שלהם לא היה כל המעשה אלא 'בקרבכם לפני ה' וימותו' בתכלית הדבקות.

ב.

ביום הכיפורים מתגלה הרצון הפנימי של כל איש ישראל להתקרב לה'

ידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבכם לפני ה' וימותו (פסוק א).

פסוק זה הוא הקדמה לכל הפרשה העוסקת בסדר עבודת יום הכיפורים, ויש לומר כי בזה גילה הקב"ה את צורת הכפרה של יום הכיפורים לחטאי ועוונות בית ישראל.

שהרי נדב ואביהוא נכשלו לפי גודל מדרגתם באיזה חטא, ולכן מתו בעת קרבנם לפני ה'. ובכל זאת מזכיר זאת הקב"ה למשה רבינו בלי לומר דבר על חטאם, אלא רק בקרבכם לפני ה' וימותו. והרי זה בא ללמד, שכך צריכים להסתכל בעומק הדברים על כל חטאיהם ופשעיהם של כלל ישראל, כי אחר שמתגלה ביום הכיפורים איך כל העדה כולם קדושים, והם רוצים אך ורק קרבת ה' ולעשות את רצונו, הרי צריכים לפרש כי כל המכשולות לא היו אלא טעויות ועוונות שאינם עולים בקנה, וביום הכיפורים מסתכלים רק על עצם הרצון הפנימי שהיה תמיד רק להתקרב אל ה'.

[ויש מקום לפרש אפילו את החטאים עצמם באופן זה, שאין בני ישראל נכשלים בחטאים, אלא מחמת בקשת התקרבות אל ה'. כי מחמת זה מתוערר הלב בתשוקה והתעוררות אל הקב"ה, והיצר הרע הוא זה שבא ומחליף את התעוררות האהבה באהבות זרות, ואם כן הרי שהתעוררה עצמה באמת אינה אלא תשוקה לקרבת ה', ואכמ"ל].

ג.

שתיי יין נכנסו ותיקונם במסירתם

ידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבכם לפני ה' וימותו (פסוק א).

ידועים דברי הרמב"ם מהר"ש מאוסטרופוליא זי"ע הי"ד בפרשת שלח, עה"פ (במדבר י, ב) והימים ימי ביכורי ענבים, שהיו אלו ימים בשליטת הס"מ, כי ביכורי ענבים היינו האותיות שלפני ע"בס' שהם ס"מ/א"ל, עכד"ק.

ועל פי דבריו יש לרמוז כאן על מה שאמרו חז"ל (מוכא ברש"י י, ב) שנפטרו נדב ואביהוא לפי שנכנסו שתיי יין למקדש, כי אחרי מות מורה על האותיות אחר שמו של מלאך המות הוא הס"מ, אשר הם אותיות 'ענבים', להורות על מה שנכשלו עם היין היוצא מן הענבים. ו'ענבים' הוא בני 'עצב', שכן שורש כל העצבות הוא בגיורת המיתה שנגזרה על אדם הראשון, הבאה על ידי הס"מ הרמזו בענבים כנ"ל. ובאמת רצו נדב ואביהוא לתקן את חטאו של אדם הראשון, ולתקן את כל העצב [בפרט לשיתת רבי מאיר (ברכות מ, א) אשר עץ הדעת גפן היה].

ויש להוסיף בזה עוד, כי נכשלו נדב ואביהוא במה שהיו שתיי יין, כי היין הוא בחי' בינה כידוע, והם היו צריכים להמשיך גם בחי' חכמה, שהרי החכמה תחיה בעליה (קהלת י, יט), ולכן מתו כאשר לא המשיכו את החכמה, כענין הכתוב (איוב ד, כא) ימותו ולא בחכמה. ויש לומר כי הקב"ה השלים להם את עבודתם כאשר נפטרו, והוא שאמר הכתוב 'לפני ה' וימותו', כי האותיות שלפני שם הוי"ה (סד"ה"ה) הם בני 'חמה' שהוא בחי' לחם השייך לאור החכמה [והאותיות לפני שם הוי"ה, הם זה לעומת זה כנגד האותיות שאחרי שמו של הס"מ להבדיל], ובה נשלמו בהם החכמה עם הבינה גם יחד.

ד.

ביום הכיפורים מתעורר היחוד במדרגתו לעתיד לבא

ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקודש מבית לפרוכת אל פני הכפרות אשר על הארון ולא ימות כי בענן אראה על הכפרות (פסוק ט).

ביום הכיפורים אומרים את השבח של 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד' בקול רם, כמו הפסוק "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד". והיינו כי ביום זה מתגלית אחדות ה' בבהירות גדולה, ועל ידי זה מתברר כי "שמע ישראל" וגו' שהוא 'יחודא עילאה' הוא ענין אחד ממשע שני 'ברוך שם' וכו' שהוא 'יחודא תתאה', כי הכל הוא אחדות אחת יחידה ומיוחדת.

וענין זה הוא הארה מן העתיד לבא, כדא' בספה"ק כי בזמן הזה יש בשני היחודים ביהד רק מ"ט אותיות [כ"ה אותיות בפסוק שמע ישראל, וכ"ד אותיות במאמר ברוך שם], אבל לעתיד לבא כאשר יתגלה שער ה' של הקדושה, יהיו בשניהם יחד ג' אותיות. וכתב הרמב"ם בעל בני יששכר זי"ע (אגרא דפרקא קא) כי זה יהיה על ידי הוספת ו' החיבור בין שני היחודים, ויתחיל היחודא תתאה בתיבת 'וברוך' שם וכו'. והארה מבחי' זו נאמרה עליו ביום הכיפורים, ולכן אנו קוראים 'ברוך שם' בקול רם כמו "שמע ישראל" [וענין 'קול רם' מרמז על אחדות שני היחודים, על פי מה דא' בספה"ק ברית כהונת עולם (מאמר אילוי של יצחק פ"ו) כי שני המלאכים העליונים מטטרו"ן וסנדלפ"ן נאמר עליהם "עוף השמים יוליד את הקול" (קהלת י, יט) ופירש בוזה"ק (תק"ף ב) שהוא הקול של קריאת שמע. כי אלו המלאכים הם 'חנוך' ו'אליהו' שהם בני 'קול', והם נהפכו להיות אלו המלאכים המעלים את 'הקול' של קריאת שמע. כי ראשי התיבות של שמע ישראל (שיי"א"א) עם ראשי התיבות של ברוך שם וכו' (בשי"פ"ל"ז) עולים ביהד בני 'חנוך' אליהו מטטרו"ן סנדלפ"ן, עיי"ש].

והנה אפשר לפרש באופן אחר איך יהיו שני היחודים מגיעים להיות ג' אותיות, והוא על פי דברי האר"ח"ק (שער מאמר חז"ל מאמר פסיעותיו של אברהם אבינו) כי האות ד' של 'אחד' היא ד' רבתי, כי היא ענין של שני פעמים ד', עיי"ט. ולפי זה אפשר לומר כי לעתיד לבא יתגלה הדבר ביותר, ויהיו ב' פעמים ד' בפועל, ועל ידי זה יהיו ג' תיבות בשני היחודים. ובפשטות היינו שתיהן ד' אחת המחוברת ל"שמע ישראל"

ועוד ד' המתחברת ל'ברוך שם' [וזה יהיה בזמן התיקון השלם, אשר אז יתעלו כל הניצוצות הנמצאים לעת עתה בגלות אצל עשו שנאמר עליו "אדמוני כלו כאדרת שער" (בראשית כה, כה) שהוא בני 'ברוך שם' וכו' עם ד' נוספת]. אבל יש לומר שהאות ד' הנוספת תתחלק בשוה בין "שמע ישראל" ו'ברוך שם', ואז יהיה "שמע ישראל" וגו' עם ב' נוספים בני אלה ק"ב, והוא שלימות יותר של אחדות מוללת, כאשר אין במספר זה אלא עשרות שלמות. [והוא עולה בני' י' פעמים 'בב', וכידוע אשר תביא זו מורה על הרבה יחודים גדולים (והוא ענין ייחוד בדרה קדושה), והוא שורש היחוד של "שמע ישראל", כי 'בב' עולה בני' הוי"ה אלקי"ם, והשמות"ק האלו במילואיהם (ע"כ ס"ג מ"ה ב"ן, אר"ן רצ"ה ש') עולים בני' "שמע ישראל" וגו'. וכך גם מרמז מספרו על על היחוד של 'ברוך שם', כי 'בב' הוא גם מספר השמות 'אחיה' הוי"ה אדני"י, ושמות"ק אלו במילואיהם (קמ"ג קמ"א קמ"א, ע"כ ס"ג מ"ה ב"ן, תרע"א) עולים בני' 'ברוך שם' וכו' (ברית כהונת עולם שם)]. ועל דרך זה יהיה 'ברוך שם' עם התוספת ב' בני אלה ש"ס, שהוא גם כן מספר כולל של עשירות שלמות [והוא בני' י' פעמים 'קול', שהוא מנין שמות המלאכים 'חנך אליהו' הרומזים על שני היחודים כנ"ל].

ויש לרמוז על שני היחודים במדרגתם לעתיד לבא, בזה הפסוק שנאמר על יום הכיפורים, לפי כשיזים הכיפורים וזיזים לטהרה מעין העתיד לבא. והפסוק אומר כי בכל השנה אי אפשר לבא "מבית לפרוכת אל פני הכפרות", חוץ מיום הכיפורים אשר בו זיזים לכך. והנה 'פרכת' הוא אותם אותיות כמו 'פפרת', וכל החילוק ביניהם אינו אלא בסדר האותיות. ונתבאר במקו"א (דברים שמיים גליון תור"ם) כי שני תיבות שאותיותיהן שוות בסדר שונה, צריכים לחשב את החילוק ביניהם בדרך הרמז על ידי חשבון אחוריים, כי רק הוא משתנה לפי סדר האותיות. והנה 'פרכת' באחוריים (פ' פ"ד פ"ב פ"רית) עולה בני' 'ברוך שם' וכו' עם תוספת ב', ואילו 'פפרת' באחוריים (כ' כ"פ כפ"רית) עולה בני' "שמע ישראל" וגו' עם תוספת ב', כי ביום הכיפורים נשלמים שני היחודים כמו לעתיד לבא כב"א.

ה.

קדושת כלל ישראל בכח הציבור

דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם (פסוק ב).

דרשו חז"ל (ויקרא כה, ט) 'קדושים תהיו יכול כמנון, תלמוד לומר כי קדוש אני, קדושתו למעלה מקדושתכם'.

יש לפרש בדבריהם, כי הנה בקדושתם של ישראל יש גילוי מיוחד של קדושה כאשר יש ריבוי של בני ישראל שמתאחדים, כמו שכתוב "ונקדשתי בתוך בני ישראל" (בב, לב) ודרשו חז"ל דהיינו במעמד עשרה מישראל (ברכות כג), ואמרו כי בכל בי עשרה שכנתא שריא (פסחדין לב), כי דוקא כאשר מתקבצים יחד יש 'קדושת ישראל' שהוא ענין של קדושת הציבור. אבל אצל הקב"ה בודאי אין שייך כן, שהרי הוא אחד יחיד ומיוחד, וקדושתו היא מעצמותו ית' האחת והיחידה.

וזה ביאור מה שכתוב קדושים תהיו בלשון רבים, דהיינו שיתאחדו כלל"י ביהד, ואז יבואו לבחינת קדושה. ועל כך אמרו חז"ל 'יכול כמנון' שנוכל להיות קדושים בבחי' יחידות כהקב"ה, ת"ל כי קדוש אני כי רק אצל הקב"ה יכול להיות קדושה בבחי' אחדות בעצמו בלי ריבוי של מתאחדים. אבל אנו צריכים לקיים קדושים תהיו בלשון רבים, ולכן נאמרה פרשה זו בהקלה (רש"י), כי בחי' הקדושה אצל כלל"י שייכת דוקא בהיקהל הציבור יחידיו. והוא ענין מה שרוב מצוות פרשה זו הן מצוות שבין אדם לחברו, בחי' אחדות בין כלל ישראל, כי דוקא כך שייך קדושה.

והנה י' פעמים נאמר בפרשה זו 'אני הוי"ה' (בעל המורים), אשר הוא בחי' קדושת הקב"ה בעצמו, שהוא בבחי' יחידות. אבל מה שזה נזכר עשרה פעמים, הרי זה בא ללמד על קדושת כלל ישראל המתגלית בכל בי עשרה דוקא. ובא הכתוב לרמז כי ענינה של קדושת כלל ישראל היא, ביטוי וגילוי של קדושת הקב"ה בעצמו כביכול. ולכן י' פעמים 'אני הוי"ה' הוא בני' 'נקדשתי', והוא שאמר הכתוב "ונקדשתי בתוך בני ישראל", שהקב"ה מכניס ומגלה את קדושתו בתוך אחדותם וקיבוצם של קהל עדת ישראל. והוא גם ענין 'קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם', שקדושת הציבור של כלל ישראל היא המשכה מקדושת 'אני ה' אלקיכם'.

הנעלבים ואינם עולבים:

דער ענין פרייט זיך מיט די בזיונות

א. שמחין ביסורין: בזיונות איז די בעסטע עצה אויף ענוה

גאווה איז זייער א באהאלטענע מדה | מען קען אמאל מיינען אז מען איז פטור געווארן דערפון אבער עס ליגט באהאלטן אינעווייניג | ווען עס קומט די ריכטיגע מינוט פלאצט עס אויס | עס איז ווי א באמבע וועלכע האט א צייט ווען עס עקספלאדירט | רבי אליהו לאפיאן האט געזיטערט דערפון אפילו ביי די ניינציג יאר | אפילו מען ארבעט שווער אויף ענוה – איז זייער שווער פטור צו ווערן פון גאווה | ווען יענער פארשעמט אים – ווערט ער היבש ריין פון גאווה | מען וואלט יענעם געדארפט באצאלן אויף אזא מתנה | יענער איז מסכים דאס צו טון בחנם | יענעם צוריק פארשעמען איז ממש אפגעפרעגט | דער בעל גאווה פארשטייט נישט דעם ריוח פון בזיונות | בשעת מעשה איז צו שווער זיך צו קאנטראלירן | מען דארף טראכטן דערפון אין א רואיגע מינוט

ב. יסורין ממרקי: בזיונות זענען דאס מערסטע מזכך די נשמה

דער ענין ווייסט ביי זיך אז ער איז נישט ריין פון חטאים | ער איז היבש באזארגט איבער יענע וועלט | די יסורים פון אלטע אידן איז א הכנה צו יענע וועלט | עס ווענדט זיך אסאך אינעם מאס וויפיל מען איז עס 'מקבל באהבה' | בזיונות איז פון די גרעסטע זיכוכים | ער האט דאך א בחירה עס אוועקצושטויסן און יענעם צוריק זאגן | זיין בחירה צו שווייגן און שליינגען – איז גאר חשוב | עס שפארט אים יסורים אויף דער עלטער | דער בעל גאווה מאכט נישט די סארט חשבונות | ער זעט נישט וואס ער דארף מתקן זיין | ער קען נישט אויסהאלטן אז איינער בארירט זיין כבוד

ג. כי טוב וכי נעמה לסבול: סובל זיין בזיונות ברענגט א זיס לעבן אויף ביידע וועלטן

וויפיל פראבלעמען ברוחניות קומען ארויס פון דעם וואס מען קען נישט אראפשלינגען א בזיון | עס מאכט אן א מחלוקת אין א משפחה אדער אין א קהלה | עס ברענגט צו לשה"ר און אונאט דברים | דער חילול ה' איז נורא | א בחור וועלכער האט טענות צו עלטערן וועלכע האבן אים נישט געגעבן גענוג כבוד – איז עלול צו עובר זיין אויפן ערגסטן רח"ל | טאמער קען מען שליינגען – שפארט מען זיך אזויפיל מכשולות | אויך בגשמיות האט מען א בעסער לעבן | מען שפארט זיך אזויפיל יסורי הנפש | מען איז זוכה צו מדרגות | מען מוז ארבעטן דערויף ווען מען איז נאך יונג

א.

שמחין ביסורין: בזיונות איז די בעסטע עצה אויף ענוה

דער חילוק שטעלט זיך שטארק ארויס ביים פארנעמען בזיונות

צווישן די 'הנהגות' פונעם ענין - רעכנט דער מסילת ישרים אויס דעם ענין פון 'סבילת העלבונות', אז ווען איינער איז אים נישט מחשיב און גיבט אים נישט אפ זיין מינימאלע רעספעקט, און אודאי אויב יענער איז אים ממש מבזה, ער פארשעמט אים און איז מזלזל אין אים - וואס א געווענליכער מענטש ווערט 'אויס מענטש' און קען עס נישט אויסהאלטן, אבער דער מענטש וועלכער האלט זיך קליין - איז עס 'סובל', ער ליידט און טראגט עס דורך מיט א שתיקה, און ער זאגט גארנישט צוריק יענעם צו פארשעמען.

בשעת מעשה איז שוין צו שפעט - מען דארף דאס דורכטראכטן פון פריער

דער ענין פון 'סבילת העלבונות' פאדערט אסאך 'הכנת המחשבה' פון פריער - איידער יענער פארשעמט אים. ווייל בשעת ווען מען איז שוין אינעם מצב פון ווערן פארשעמט און מבזה - איז שוין צו שפעט צו קאנטראלירן די מחשבה ריכטיג, ווייל דער מענטש איז שוין דעמאלט אינגאנצן צוריק און צוריק, און ער קען זיך שוין נישט איינהאלטן פון צוריקשיסן א ווארט אויף יענעם'ס חשבון. דערפאר דארף מען דאס דורכטראכטן 'קודם למעשה' - אין א רואיגע צייט, און זיך קובע זיין בנפש דעם ריכטיגן בליק דערויף. מען וועט אביסל אריינגיין אינעם ענין פון 'סבילת העלבונות', צו פארשטיין וויאזוי א מענטש דארף דאס אנקוקן און וויאזוי ער דארף דעמאלט טראכטן.

גאווה איז א 'באמבע' וועלכע קען אויפרייסן יעדע סעקונדע

מען וועט מקדים זיין א מעשה: הרב רבי אליהו לאפיאן זצ"ל - בעל מחבר ספר לב אליהו, איז געווען א גרויסער צדיק, ער איז נאך געווען פון די 'שירי' כנסת הגדולה, פון דער אלטער געווארדיע פון די

אים - אנשטאט ער זאל האבן תרעומות אויף יענעם - זאל ער זיך פרייען מיט די בזיונות! ער זאל טראכטן צו זיך: "איך ארבעט דאך אזוי שווער אויסצורייסן די מדה פון 'גאווה' פון מיר. און איך ווייס דאך גאנץ גוט, אז עס איז נישט אזוי פשוט נישט צו האבן קיין גאווה! וויפיל דארף איך ארבעטן מיט 'התבוננות', מיט 'הנהגות' און מיט פארשידענע 'עצות', ביז איך בין מצליח צו פועל'ן ביי מיר א שטיקל הרגשה פון שפלות! און ווי שווער איז אנצוקומען, אז איך זאל ממש פילן אז איך בין גארנישט! איך דארף דאך ארבעטן דערויף אזוי שווער! און אפילו אויב איך בין שוין יא אמאל מצליח אנצוקומען צו אן אמת'ע הרגשה פון שפלות עצמו, אז איך בין ממש גארנישט, און יעדער איז בעסער פון מיר - האלט עס נישט אן אויף צו לאנג, ווייל ווי נאר איינער קומט אן און גיבט מיר א געשוואלענעם קאמפלימענט, שייטט די 'גאווה' אויף ווי א באמבע! און וויפיל איך פרוביר זיך צוריק צו צוקוועטשן און צוקנייטשן - ארבעט דער יצר הרע אויף דער פארקערטער ריכטונג, און ער פרובירט אריינצוברענגען אין מיר מחשבות פון גאווה און פון פניות! נו, איך דאך 'עבודת הענוה' זייער א שווערע עבודה, און קיינמאל איז מען נישט פארזיכערט אז מען וועט נישט אריינפאלן אין קיין 'גאווה'. נו אויב קומט איינער צו, און ער זידלט מיר אן און שאפט מיר בושות - איז דאך געוואלדיג! דער אויבערשטער האט מיר דא געשיקט במתנה א לעבעדיגער שליח פונעם 'מסילת ישרים'... דער אויבערשטער האט יענעם אונטערגעצינדן מיר מבזה צו זיין און משפיל זיין ווי עס דארף צו זיין און ווי עס קומט זיך מיר, כדי מיר צו העלפן מיט דער 'עבודת הענוה'! די בושות וואס איך באקום פון יענעם, ארבעט אסאך בעסער ווי אלע מיינע התבוננות! אינאמת'ן וואלט איך אים געדארפט דינגען און באצאלן, אז ער זאל מיר מבזה זיין... און דא טוט עס יענער פאר בחנם! יענער

אמאליגע 'בעלי מוסר'. ער איז געווען א משגיח אין דער ישיבה אין כפר חסידים. זייענדיג אין הויכן עלטער - איז דער געגנט פון די הויכע אכציגער יארן, צי אפשר נאך עלטער - טרעפן די בחורים איין צופרי ווי עס הענגט א צעטל אין בית המדרש, וואס עס לייגט זיך בערך אזוי: "איך בעט, אז פון היינט און ווייטער זאל קיין שום בחור מיר נישט אפגעבן קיין שום כבוד, בשום אופן שבעולם! מען זאל זיך נישט אויפשטעלן פאר מיר! און מען זאל מיר נישט מכבד זיין מיט קיין שום כיבוד! דאס איז מיין רצון און איך בעט אז מען זאל נישט טון אנדערש!". און עס איז געווען אונטערגעשריבן: אליהו לאפיאן. זעענדיג אזא מאדנע בקשה, איז איינער פון די מגידי שיעור צוגעגאנגען צו אים און געפרעגט: "דער משגיח איז דאך שוין אן עלטערער איד קע"ה, א זקן זקנים, דער משגיח וועט באקומען 'גאווה' פון דעם וואס א פאָר יונגע בחורים וועלן זיך אויפשטעלן פארן משגיח? אלע יארן האט מען זיך אויפגעשטעלט פאר אייך, און דער משגיח איז דאך שוין צוגעוואוינט צו דעם, נו, וואס איז יעצט געשען? אויב האט איר זיך געקענט אן עצה געבן מיט די פניות ביז יעצט - וועט איר ווייטער אויך קענען?". האט רבי אליהו לאפיאן געענטפערט: "איר זאלט וויסן, 'גאווה' איז א באמבע! עס קען ליגן אין דער זייט רואיג פאר יארן לאנג, אבער ווי נאר מען גיבט א גוטן קוועטש אויפן ריכטיגן קנעפל - עקספלאדירט עס! נו, איך קען וויסן ווען דאס וועט אויפרייסן? ריכטיג טאקע, ניינציג יאר האט עס נישט אויסגעשטאן, אבער אפשר יעצט וועט עס יא אויפרייסן? אפשר וועט א בחור זיך געבן א שטעל אויף פאר מיר, און פונקט דעמאלט וועט די 'גאווה' אויספלאצן?".

וויפיל 'עבודה' א מענטש לייגט אריין אין ענוה - קומט עס נישט צו אביסל שפלות פון ווערן פארשעמט

דער לימוד פון דער מעשה קען מען נוצן אויף 'סבילת העלבונות'. אז ווען איינער פארשעמט

נקודות:

דער ענין פון 'סבילת העלבונות' פאדערט אסאך 'הכנת המחשבה' פון פריער - איידער יענער פארשעמט אים. ווייל בשעת ווען מען איז שוין אינעם מצב פון ווערן פארשעמט און מבזה - איז שוין צו שפעט צו קאנטראלירן די מחשבה ריכטיג. דערפאר דארף מען דאס דורכטראכטן 'קודם למעשה' - אין א רואיגע צייט, און זיך קובע זיין בנפש דעם ריכטיגן בליק דערויף

האט רבי אליהו לאפאן געענטפערט: "איר זאלט וויסן, גאווה איז א באמבע! עס קען ליגן אין דער זייט רואיג פאר יארן לאנג, אבער ווי נאר מען גיבט א גוטן קוועטש אויפן ריכטיגן קנעפל – עקספלאדירט עס! נו, איך קען וויסן ווען דאס וועט אויפרייסן? ריכטיג טאקע, ניינציג יאר האט עס נישט אויסגעשאסן, אבער אפשר יעצט וועט עס אויפרייסן?"

~

די בושות וואס איך באקום פון יענעם, ארבעט אסאך בעסער ווי אלע מיינע התבוננות! אינאמת'ן וואלט איך אים געדארפט דינגען און באצאלן, אז ער זאל מיר מבזה זיין... און דא טוט עס יענער פאר בחנם! יענער העלפט מיר צו – צו מיין עבודת הענוה! עס איז דאך ממש א מחיה! נו, זאל איך גיין יענעם צוריק פארשעמען און מבזה זיין?!"

העלפט מיר צו – צו מיין עבודת הענוה – מיט אזא גוטן ווילן! עס איז דאך ממש א מחיה! נו, זאל איך גיין יענעם צוריק פארשעמען און מבזה זיין?!"

דער וואס ארבעט נישט אויף ענוה - קען זיך נישט מחזק זיין מיט אזא סארט חיזוק

זעלבסט פארשטענדליך, אז בלויז דער וועלכער ארבעט אליינס אויף 'ענוה', ער איז זיך מתבונן אין די מחשבות פון ענוה און איז מתפלל

אנקוקן יסורים מיט א ליכטיגן בליק

אינעם ענין פון סובל זיין בזיונות איז פארהאן נאך א מהלך המחשבה וויאזוי דאס מקבל צו זיין באהבה, און דאס האט אויך א שטיקל שייכות צו דער מדה פון ענוה. און אינאמת'ן איז דאס נישט בלויז נוגע צו בזיונות, נאר צו אלע סארט יסורים וואס א מענטש ליידט.

א נשמה דארף ליידן כדי צו ווערן אויסגעלייטערט

דער זוהר הק' (ח"ג קכז) האט א גרויס אריכות, אז די נשמה דארף דורכגיין זיבן סארט יסורים: 'יום המיתה', 'חיבוט הקבר', 'גיהנום' און נאך פארשידענע זיכוכים, וואס דער זוהר רופט דאס 'שבע עידינים', וועלכע זענען מרומז אין פסוק "שבע כחטאתיכם" - וואס דאס אלעס דארף די נשמה דורכגיין כדי זי זאל קענען אנקומען צו איר תיקון. און ווען דוד המלך האט דאס געזען, האט ער געזאגט: **"ברכי נפשי את ה' - ווילאנג איך בין נאך אויף דער וועלט און איך האב נאך כח, לאמיר דאנקען דעם אויבערשטן! לאמיר דינען דעם אויבערשטן! ווייל ווען איך וועל שוין אנקומען דארט און אריבערגיין די אלע מצבים - וועל איך שוין נישט קענען זינגען צום אויבערשטן. יעצט, ווילאנג איך קען נאך, איז "ברכי נפשי את ה'". אזוי זאגט דער זוהר הק'.**

יראת העושה - די דאגה פון אן ערנסטער איד

יעדער איד וועלכער איז א שטיקל עובד ה', ער איז אן ערנסטער מענטש וועלכער לערנט מוסר ספרים און טראכט וועגן דעם 'תכלית' - דרייט זיך אלעמאל ארום מיט א שטיקל צובראנקנייט אין הארץ, אונטערן באוואוסטזיין האט ער אלעמאל די דאגה: "איך האב דאך עפעס א פעקל אויף מיר! איך וועל נישט קענען אזוי שנעל און לייכט אנקומען אין גן עדן אריין און נהנה זיין מזיו השכינה, עס איז דאך נישט אזוי פשוט! אית דין ואית דיין, און ביז מען קומט אן צום תיקון - דארף מען דורכגיין אסאך יסורים און זיכוכים! עס וועט דאך דארט פארקומען א גרויסער 'דין וחשבון' אויף יעדן מינוט פון מיין לעבן! וויפיל מאל האב איך עובר געווען אויף 'עבירות שאדם דש בעקביו'! וויפיל מאל האב איך עובר געווען אויף אנדערע עבירות במזיד, און איך האב נאכנישט תשובה געטון דערויף! איך האב דאך א וועלט וואס איך דארף מתקן זיין!"

א התבוננות איבער די יסורים פון עלטערע אידן

טאמער א בחור שפירט זיך נאך יונג, און עס איז צו ווייט פאר אים צו טראכטן פון יענער וועלט - קען ער דאס דערנענטערן צו זיין שכל,

דערויף - ביי אזא איינעם איז 'בזיונות' א גוטע זאך און ער קען דאס אננעמען ווי א מתנה טובה. אבער טאמער ארבעט ער בכלל נישט אויף ענוה, נאר פארקערט, ער זוכט כסדר אז יעדער זאל האלטן פון אים און אים ארויפקוקן - און דא קומט איינער און פארשעמט אים - וועט ער נישט קענען נוצן די דאזיגע מחשבה זיך מחזק צו זיין, ווייל עס איז אים בכלל נישט אזוי וויכטיג זוכה צו זיין צו ענוה - אז עס זאל זיך אים

ב.

יסורין ממרקין: בזיונות זענען דאס מערסטע מזכך די נשמה

און לויטערער. דערפאר, א חלק פון די תיקונים וואס דער רחמנות'דיגער באשעפער איז מסבב פאר די נשמה - זענען די יסורי הגוף והנפש וואס ער גייט דורך אויף דער עלטער, וואס דער אויבערשטער ווייט פונקטליך וואס יעדער איינער - לויט זיין שורש נשמה - דארף דורכגיין און מיטמאכן אויף דער וועלט. און יעדע ביסל יסורים אויף יענער וועלט. נאכדערצו, אויב איז דער איד מקבל די יסורים באהבה, וואס דעמאלט טוט דאס אויף 'בעץ ערוך' מער, פון יסורים וואס מען צווינגט ארויף אויף אים און ער איז עס נישט 'מקבל באהבה'.

די בזיונות פון א יונגן בחור אין פארגלייך צו די יסורים פון אן אלטן איד

ווען א בחור קוקט זיך צו צום צער פון די עלטערע אידן, און ער פארשטייט אז דאס איז א 'זיכור הנפש' וואס מיט דעם ווערן זיי גרייט צו 'יענער וועלט' - קען ער דעמאלט אנהייבן טראכטן: "זיי האבן דאך נישט קיין 'בחינה' נישט צו ליידן די דאזיגע יסורים! מען האט זיי נישט געגעבן קיין אויסוואל, נאר זיי ליידן דאס בעל כרחם! און דאך, טוט דאס אזויפיל אויף פאר זייער זיכור הנפש. נו, איז דאך א כל שכן, אז ווען איינער פארשעמט מיר ברבים און עס טוט מיר זייער וויי, מיין פנים פלאמט פאר בושה - און דא האב איך דאך יא א 'בחינה', איך קען דאך יענעם צוריקפליקן אין פינטל אריין, און דאך בלייב איך שטיל און פארשעמט - איז דאך אודאי, אז עס איז 'אין לשע' וויפיל 'זיכור הנפש' איך בין יעצט זוכה! נישט בלויז אז איך בין עס 'מקבל באהבה', נאר איך האב זיך געקענט ראטעווען דערפון, און אנשטאט דעם האב איך עס אנגענומען בשתי ידיים - ווער ווייט וואספארא תיקונים דאס איז מתקן מיין נשמה! עס קען אמאל זיין, אז דאס איז מער מזכך - ווי טויזנט תעניתים!"

דער טשעפניאק איז אנשטאט דיין רעדער שטול...

איך אנדערע ווערטער: ווען מען זאל זאגן פאר א בחור, "פון הימל האט מען דיר זייער ליב און מען שוינט דיר, מען וויל נישט אז דו זאלסט נעבעך דארפן זיין פארשמאכטעט די לעצטע פינף יאר פון דיין לעבן אין א רעדער-שטול, דעריבער האט מען אריינגעלייגט אין דיין כתף איינער א געזונטער טשעפניאק, וואס ער וועט דיר כסדר מאכן בושות און בזיונות ברבים, און דורכדעם וועט דיין נשמה זיין גענוג מזוכך, אז דו וועסט קענען אנקומען צו דיין מקום מנוחה - אן מיטמאכן די יסורים אויף דער עלטער!" נו, וואלט דען געווען איינער וועלכער וואלט נישט

ווען מען זאל זאגן פאר א בחור, "פון הימל שוינט מען דיר, מען וויל נישט אז דו זאלסט דארפן זיין פארשטאמטעט די לעצטע פינף יאר פון דיין לעבן אין א רעדער-שטול, דעריבער האט מען אריינגעלייגט אין דיין כתה איינער א געזונטער טשעפניאק, און דורכדעם וועט דיין נשמה זיין מזוכך, און מיטמאכן די יסורים אויף דער עלטער!"

דער עלטער! נו, וואלט דען איינער נישט מסכים געווען אז אזא געשעפט? ווען מען זאל זאגן פאר א בחור, "פון הימל שוינט מען דיר, מען וויל נישט אז דו זאלסט דארפן זיין פארשטאמטעט די לעצטע פינף יאר פון דיין לעבן אין א רעדער-שטול, דעריבער האט מען אריינגעלייגט אין דיין כתה איינער א געזונטער טשעפניאק, און דורכדעם וועט דיין נשמה זיין מזוכך, און מיטמאכן די יסורים אויף דער עלטער!"

דער וועלכער איז זוכה צו די מדה פון 'סבילת העלבנות', ער איז 'ויט שכמו לסבול בזיונות' – האט א 'מנוחה כי טוב וכי נעמה', ער האט פשוט א מחיה'דיג לעבן אפילו אויף דער וועלט! ער דרייט זיך ארום מיט א צופרידנקייט און זאטקייט, וואס קיינער קען אים נישט צונעמען!

דער בעל גאווה לעבט נאטורליך אז ער גייט גלייך אין גן עדן אריין...
ווידעראום, דער 'בעל גאווה' לעבט דאך שטענדיג אין א שקר, ער איז נישט צוגעוואוינט צו טראכטן וועגן זיינע חסרונות, נאר ער איז אלעמאל פארנומען בלויז מיט זיינע מעלות און הצלחות. און דעריבער איז ער נישט פאר'דאגה'ט וועגן זיינע עלטערע יארן און נישט וועגן יענע וועלט, ווייל אים זעט אויס, אז נאכן שטארבן וועט ער באלד אנקומען למקום מנוחתו - זייענדיג אזא 'אדם השלם'... און דעריבער, ווען איינער פארשעמט אים - ווערט ער אויפגעקאכט און באלד שיסט ער צוריק, ווייל ער זעט נישט קיין שום נוצן אין 'יסורים'.

ביי זיך. דעריבער, ווען איינער פארשעמט אים - איז ער זיכער ביי זיך, אז מיט דעם בזיון - קומט ער אפ אסאך פון זיין חובל; ער שפארט זיך יעצט איין אסאך יסורים אויף דער עלטער און אויף יענער וועלט! און דערפאר איז ער 'סובל' דעם 'עלבון', ער איז עס מקבל באהבה ובשמחה, און אודאי זאגט ער נישט יענעם צוריק א שארף ווארט - כאטש וואס בטבע איז אים נישט גרינג צו שווייגן - אבער ער טראכט צו זיך: **"מען גיבט דאך מיר יעצט א מתנה פון הימל! מען האט געמאכט א ספעציעלע לייכטע מהלך פון יסורים, ווייל מען האט רחמנות אויף מיר, נו, זאל איך נעמען די מטעמים און אוועקווארפן ביידים? עס האט דאך נישט קיין שום זינען!"**

ג.

כי טוב וכי נעמה לסבול: סובל זיין בזיונות ברענגט א זיס לעבן אויף ביידע וועלטן

שומר מצוות נפשו

דער ענין פון 'סבילת העלבנות' - חוץ פון דעם וואס דאס ברענגט צו 'ענוה' און עס קומט פון 'ענוה' - און חוץ פון די יסורים און עגמת נפש וואס עס שפאָרט אויף יענער וועלט און אויף די עלטערע יארן - איז עס בכלל א געבענטשטע מדה, וואס פארשפאָרט אסאך יסורים בשעת מעשה, און אויך שפאָרט ער זיך און א שיעור 'איסורים' און 'מכשולות'! וויבאלד ער ווערט נישט צורודערט פון א בזיון וואס יענער פארשעמט אים; ווי מען וועט דאס אביסל מסביר זיין.

א מחלוקת אין דער משפחה דורי דורות - צוליב א פאראכט אז מען האט אים פארשעמט

מען וועט אנהייבן קודם מיט די מכשולות און איסורי תורה וועלכע קומען ארויס - טאמער דער מענטש האט נישט דעם כח פון 'סבילת העלבנות'. מען וועט פארשטעלן א דוגמא - וועלכע איז ליידער נישט ווייט פונעם ווירקליכן מחיצות וועלכע פאסירט זייער אפט: א איד מאכט חתונה, און אלע זיינע געשוויסטער באטייליגן זיך ביי דער חתונה. ביי די חופה האט ער מכבד געווען דעם רבי'ן און דעם רב מיט די ברכות, און ביים בענטשן האט ער מכבד געווען זיין עלטסטן שוואגער מיטן בענטשן אויפן כוס, דערנאך האט ער צוטיילט די 'שבע ברכות' צווישן זיינע קרובים, און מאיזה חשבון וסיבה שהוא איז אויסגעקומען, אז זיין שוואגער משה - האט נישט באקומען קיין ברכה. נו, דער משה שפירט זיך יעצט ממש אינגאנצן פארשעמט און באליידיגט, און נאך דער חתונה דערציילט ער פאר אלע זיינע קינדער: "האט עטץ געהערט די חוצפה? דעם פעטער - האט ער געגעבן דאס בענטשן ביי דער חתונה, און מיר האט ער אפילו קיין איין ברכה פון די שבע ברכות נישט געגעבן! איך זוך נישט קיין כבוד, אבער ער האט מיר פשוט מבייש געווען! וואס מיינט ער? איך בין פעסע א ראזשינקע? עטץ הערט? מער גייען מיר נישט צו זיינע שמחות! מיר האקן אפ מיט דעם פעטער!" און פון דעם פלאצט אויס א ריזיגע מחלוקת אין דער גאנצער משפחה, יעדער נעמט זיך א זייט און עס גיסט זיך בשפע לשון הרע'ס און רכילות פון איין זייט אויפן צווייטן, עס קומט צו 'אונאת דברים', 'נקמה' און צענדליגער איסורים, און דער מחלוקת קען אנגיין פאר דורות! אלעס, ווייל דער איינער משה, האט נישט געהאט דעם כח פון 'סבילת העלבנות'.

א פאליטיק אין דער קהלה - ווייל דער גבאי האט אים נישט געגעבן שיש...

די זעלבע זאך פאסירט אפט אין קהלישע מחלוקת'ן, וואס אמאל קען א גאנצע קהלה ווערן צושפליטערט אויף צוויי זייטן, וואס פון דעם קומט ארויס אן א שיעור איסורים; ווי 'ביטול תורה ותפלה', 'הלבנת פנים' און בזיון תלמידי חכמים, וכדומה, און געווענליך איז דאס א 'מעוות לא יוכל לתקון', מען קען דאס שוין נישט פאררעכטן. און ווען מען גייט נאך דעם 'שורש' פון דער מחלוקת, ווערט מען געוואויר, אז אלעס האט זיך אנגעהויבן דורך איין מענטש וואס דער גבאי האט אים נישט געגעבן גענוג א בכבוד'דיגע עליה לפי כבודו, אדער דער גבאי האט אים נישט צוגעשיקט צום עמוד צו מוסף, און ער האט עס אנגענומען אלס א פערזענליכע 'פחיתות הכבוד' און 'בזיון', דעריבער איז ער געגאנגען בארעדן דעם גבאי'ן מיטן רב, און גורם געווען א פאליטיק און א מחלוקת וועלכע האט צובראכן די גאנצע קהלה, און דער חילול ה' וואס קומט ארויס דערפון איז נורא נוראות, מען קען זיך נישט פארשטעלן עד היכן הדברים מגיעים.

וויאזוי וואלט אויסגעזען טאמער וואלט ער געווען אן עניי

טאמער דער איד - וועלכער איז נפגע געווארן דורכן שוואגער, אדער דורכן גבאי'ן - וואלט געארבעט אויף זיך און קונה געווען די מדה פון 'סבילת העלבנות', וואלט ער זיך געמאכט א חשבון: "נו, אויב איז יענער מיר נישט מכבד אדער ער איז מיר גאר מבזה, איז וואס? פארקערט, דאס איז דאך א געלעגנהייט פון שפירן 'שפלות'! איך בין דאך טאקע גארנישט מיט נישט, נאר ליידער שפיר איך זיך ווי א גאנצער 'יש' נו ברוך השם, אז יענער האט מיר געגעבן א זעץ אראם מיינע דמיונות און געשטעלט אויפן פלאץ ווי עס דארף צו זיין! איך דארף אים דאך דאנקען פארן זיין אזוי אמת'דיג צו מיר! זאל איך נאך האבן טענות צו יענעם?" און דעמאלט וואלט פארמיטן געווארן די אלע מחלוקת'ן און איסורי תורה וועלכע זענען דא ארויסגעקומען.

ער איז אנגעווייטאגט אויף זיינע עלטערן און דעריבער דערלייגט ער זיין לעבן

מען וועט געבן א דוגמא וועלכע איז נוגע צו בחורים: עס זענען פארהאן בחורים וועלכע דרייען זיך ארום מיט א טענה אויף זייערע

ווען ער וואלט געקענט סובל זיין - וואלט אים דער פראבלעם געברענגט צו שלימות

טאמער א בחור האט געארבעט אויף זיך צו 'סובל' זיין 'עלבנות' - פארשטייט ער: "ריכטיג טאקע, אז מיין טאטע האט מיר נישט געגעבן גענוג אויפגעקאמקייט, אבער לאמיר טראכטן וואס עס איז נוגע צו מיר, איז עס דען נישט קיין זיכר פאר מיין נשמה? לכבוד דעם, בין איך דאך אזא צובראכענע נשמה'לע וועלכע וועט ווייניגער דארפן ליידן אויף יענער וועלט! אויך האב איך א מתנה, אז איך וועל שוין נישט אזוי לייכט זיך קענען דערהייבן צו זיין א 'בעל גאווה', ווייל טיף אין מיין נפש איז פארהאן א צובראכנקייט - פונעם 'חסרון ערך' וואס האט מיר געפעלט אין די יונגע יארן! נו, בין איך דאך גליקליך! פארוואס זאל איך יעצט דערלייגן מיין גאנצע רוחניות'דיגער עתיד צוליב דעם? אדרבה, ערשט יעצט קען איך לערנען און דאווענען מיט א שמחה, וואוסנדיג אז דאס איז א בחינה פון 'זבחי אלקים רוח נשברה'!"

און מיט דעם וואלט ער איבערגעדרייט דעם חסרון אויף א מעלה, און אנשטאט רוחניות'דיגע חורבנות - וואלט ארויסגעקומען דערפון אזויפיל רוחניות'דיגע הצלחות שאין לשער.

טאמער קען מען נישט אראפשלינגען קיין בזיונות קען עס בארירן די נערווען

אויסער דעם חלק הרוחני - איז פארהאן פשוט דעם גשמיות'דיגן פארלוסט וואס מען דערלייגט, טאמער מען האט נישט דעם כח צו ליידן און שווייגן א בזיון. מען קען זיך נישט פארשטעלן די יסורי הנפש וואס קאכט זיך און פרעגלט זיך אינעם הארץ פון א מענטש וועלכער שפירט זיך פארשעמט און קען עס נישט אראפשלינגען און גיין ווייטער. ער ליידט פשוט בגשמיות! א גאנצן צייט ברויט ער און רעגט זיך אינערליך, ער האט טענות און תרעומות אויף די גאנצע וועלט, גארנישט איז נישט גוט און קיינער איז נישט נארמאל, און ער איז ממש אויס מענטש! ער האט נישט קיין טראפ מנוחת הנפש! ער ליידט פון הארץ ווייטאג און פון עסעניש, ביז ער ווערט אינגאנצן מדוכא און צורודערט, און עס קען אים ממש בארירן די נערווען רח"ל.

כדי אנצוקומען צו 'מנוחה כי טוב' מוז מען מסכים זיין צום 'ויט שכמו לסבול'

דער רבי פון לובלין זי"ע האט געהייסן פאר רבי איציקל וואורקער זי"ע, אז ער זאל זיין א מלמד. און ער איז טאקע געווען א שטיק צייט א מלמד ערגעץ אין א דארף. ביז עס איז אמאל אריינגעקומען א איד אין בית המדרש דארטן, און ער האט געפרעגט פון רבי איציקל: עס שטייט (בראשית מט, טו) "וַיֵּאָרָא מִנְהָא כִּי טוֹב וְאֵת הָאָרֶץ כִּי נֶעְמָה וַיֵּט שְׁכָמוֹ לְסָבֹל", אויב איז 'מנוחה' אזוי גוט, נו, פארוואס איז 'ויט שכמו לסבול', פארוואס זאל ער בוחר זיין צו ליידן? ער וויל דאך מנוחה?". האט יענער איד אליינס געענטפערט: "מנוחה איז זייער גוט, אבער די איינציגסטע וועג וויאזוי אנצוקומען צו 'מנוחה' איז נאר, טאמער מען איז מסכים צו ליידן אביסל! טאמער וויל מען האבן מנוחה, מוז מען זיין 'ויט שכמו לסבול', מען מוז אביסל ליידן, און דעמאלט האט מען מנוחה! אבער אויב מען וויל גארנישט ליידן - וועט מען האבן בלויז צרות צרורות!". דעמאלט האט רבי איציקל וואורקער פארשטאנען, אז מיט דעם האט ער געענדיגט זיין תפקיד, און ער קען שוין ווערן אויס מלמד, ווייל דער רבי פון לובלין האט נאר געוואלט ער זאל אנקומען צו אט די השגה.

אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא

לענינו: דער וועלכער איז זוכה צו די מדה פון 'סבילת העלבונות', ער איז 'ויט שכמו לסבול בזיונות' - האט א 'מנוחה כי טוב וכי נעמה', ער האט פשוט א מחיה'דיג לעבן אפילו אויף דער וועלט! עס איז פשוט א בחינה פון 'עולמך תראה בחיך', ער זעט דעם עולם הבא אויף דער וועלט! ער דרייט זיך ארום מיט א צופרידנקייט און זאטקייט, וואס קיינער קען אים נישט צונעמען! וויפיל מען וועט אים פארשעמען און דערנידערן - וועט ער אלעס אראפשלינגען און איבערדרייען צום גוט! און אויך ברוחניות וועט ער זוכה זיין צו הויכע מדרגות; ווי די גמרא זאגט (שבת פח): "הנעלבים ואינם עולבים שומעין חרפתם ואינם משיבים, שמחים ביסורים, עליהם הכתוב אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו" - ער איז זוכה צו מדרגות דורכדעם. בקיצור, אזא מענטש איז באמת גליקליך אויף ביידע וועלטן.

זיך מחנך זיין ווילאנג מען קען נאך בייגן דאס ביימל

אויף דער עלטער איז שוין אסאך שווערער זיך איינצובייגן און סובל זיין בזיונות. א בחור איז נאך ווייך און עס איז נאך אסאך לייכטער די עבודה. דערפאר דארף מען זיך טאקע יונגערהייט אויסלערנען, צו טראכטן ווי א איד! אנקוקן א בזיון מיט די אויגן גלעזער פון אן ערנסטער איד אן עובד ה'. און אזוי אויך בכליות ביי יעדע זאך, געוואוינט ער זיך אין צו טראכטן ווי א איד. ער טראכט נישט שטעם אין דער וועלט אריין ווי א בהמה! ער טראכט נישט ווי דער יצר הרע הייסט אים טראכטן! ער טראכט נישט ווי די גשמיות'דיגע וועלט טראכט! זיין קאפ איז אויסגעשטעלט אויף גאנץ אן אנדערן אופן, ער האט אן אנדערן מהלך המחשבה, ער האט זיך מיישב געווען צו טראכטן ווי א איד דארף צו טראכטן! ער טראכט ווי די תורה הייסט טראכטן. אשרי לו ואשרי חלקו.

הרה"ק רבי ראובן מדעמביץ זי"ע
- יו"ד י"ד אייר

דרכי הצדיקים

סיפורי קודש בדרכם של רבותינו הק' זי"ע

פעם אחת כאשר הרה"ק רבי ראובל'ע מדעמביץ היה עדיין אברך צעיר, היה אצל הרה"ק הרבי ר' הערש מרימנוב זי"ע, והניח אז הרה"ק הרבי ר' הערש את ידיו הק' עליו, והתבטא ואמר: 'הויעך הויעך! העכער פון אלע ברודער!' (גבוה גבוה! למעלה מכל האחים! - אחיו הקדושים הלוא היו: הרה"ק בעל אמרי נועם מדזיקוב זי"ע, הרה"ק רבי ישראל מבארניב זי"ע, והרה"ק רבי משה מרוואדוב זי"ע).

פעם היה הרה"ק רבי ראובל'ע מדעמביץ אצל הרה"ק מצאנו זי"ע בראש חודש, וערך הרה"ק מצאנו את שולחנו הטהור לכבוד היום, כאשר היתה דרכו בקודש לסעוד ברכים גם בימות החול, ובאותו 'טיש' היה הרה"ק מצאנו שרוי בהתלהבות גדולה ואמר דברי תורה נשגבים, וכך היה כל המצב מרום ביותר. והנה באמצע עריכת השולחן נכנסה אשה אחת לבית המדרש, וסיפרה בקול בוכים על בתה המקשה לילד, ובקשה להזכיר אותה לישועה אצל הרה"ק מצאנו. אמנם הרה"ק רבי ראובל'ע חשש שמא יפריע הדבר לדברקות הגדולה של הרה"ק מצאנו. ולכן פנה ושאל את הנוכחים: 'וואס וויל זי דארט?' (מה היא רוצה שם?), ובשמעו את בקשתה, מיהר ואחז קצת בשר ממה שהיה מונח לפניו, ואמר: 'נאדיר דארט, געבן פאר די טאכטער! שטער נישט, גי'!' (קחי לך משהו, לתת עבור הבת! ואל תפריעי, לך!). ואכן זמן קצר אחר כך חזרה האשה ובשורת 'מזל טוב' בפיה, שבתה ילדה בשעה טובה. והנה הרה"ק מגארליץ זי"ע היה נוהג על פי דרכו בקודש להקניט את בני הרה"ק מדזיקוב שהגיעו לצאנו, כי סבר שהם באים בלי הביטול הנדרש כלפי הרה"ק מצאנו, ואכמ"ל. ואחר שאירע מעשה זה, כאשר פעל הרה"ק רבי ראובל'ע מופת כזה על שולחנו של הרה"ק מצאנו, התבטא על כך הרה"ק מגארליץ בחריפות גדולה, ומי יעמוד בסוד קדושים.

הרה"ק רבי ראובל'ע היה רגיל לומר כי נצטוינו בשמירת השבת, כמו שנאמר "ושמרו בני ישראל את השבת", והרי השומר אינו יכול ללכת לישון, ולכן לא היה ישן כלל כליל שב"ק. אלא היה יושב אצל שולחנו הטהור, והחסידיים ובעלי הבתים מבני העיר היו באים לרקוד לכבוד שב"ק בבית מדרשו, והיו מתחלפים במשך כל הלילה, אלו באים ואלו הולכים, וכך רקדו אצלו בכל ליל שב"ק במשך כל הלילה.

הרה"ק מראפשיץ זי"ע התבטא פעם ואמר כי הוא יודע את אשר יקרה עם בניו ובני בניו וזרעם אחריהם עד ביאת משיח צדקינו, וכמו כן הוא יודע מי יהיו רעיםיהם ומי יהיו שונאיהם, ואת כל מאורעותיהם אשר יעברו עליהם במשך כל ימי חייהם. והוסיף ואמר: 'וועט עט'ס מיינען מיט רוח הקודש? חס ושלום! נאר מיט חכמה! (וכי תחשבו שהוא ע"י רוח הקודש? חס ושלום! רק עם חכמה!). וסיפר כ"ק מרן רבינו זי"ע על כך כמה עובדות, איך הרה"ק מראפשיץ גילה דברים העתידיים לקרות עם יוצאי חלציו.

פעם אחת הגיע הרה"ק מראפשיץ לעיר 'דעמביץ' באיזה יום פשוט מימות החול, ויהי בבואו ביקש הרה"ק מראפשיץ שיכינו סעודה ויזמינו אליה את בני העיר. בעת הסעודה נעמד הרה"ק מראפשיץ ואמר: 'איר וואונדערט זיך אוודאי פארוואס איך האב געמאכט א סעודה, עפעס אין א וואכן טאג' (אתם תמהים בוודאי למה עשיתי סעודה, סתם בימות החול), והמשיך ואמר: 'די מלאכים זענען געקומען צו אברהם אבינו, האט זיי אברהם אבינו מקרב געוועהן, ער האט זיי געגעבן צו עסן. און ער האט זיי געזאגט: 'איך בין ענק דא מקרב, ווייל איר זענט געקומען צו מיר, איר זענט דאך מיינע געסט, בין איך ענק מקרב. זאלט איר וויסן אז מיין אייניקל וועט אמאל קומען צו גאסט צו ענק, זאלט איר אים אויך מקרב זיין, משה רבינו וועט ארויף קומען אין הימל כדי צו נעמען די תורה, זאלט איר די מלאכים אים אויך מקרב זיין' (כאשר באו המלאכים אל אברהם אבינו, קירב אותם, ונתן לפניהם לאכול. ואמר להם: אני מקרב אתכם כאן, מפני שאתם באתם אלי, ואתם האורחים שלי, ולכן אני מקרב אתכם. תדעו לכם שיום יבוא ונכדי יבוא להיות אורח ביניכם, תקרבו אתם אותו גם כן, כאשר יעלה משה רבינו אל השמים לקחת את התורה, תקרבוהו אתם המלאכים גם כן). וסיים ואמר: 'איך מאך דא א סעודה פאר ענק, אז ווען מיין אייניקל וועט אמאל זיין רב ביי ענק, זאלן ענק אים אויך מקרב זיין' (אני עושה כאן סעודה עבורכם, כי בבוא העת יהיה נכדי רב אצלכם, ואתם תקרבו אותו גם כן). באמצע אותה סעודה קרא הרה"ק מראפשיץ לשני ילדים שהיו בין הנוכחים, ומוג להם 'לחיים'. ואכן שנים ארוכות אחר אותו מעשה נתמנה נכדו הרה"ק רבי ראובל'ע זי"ע בן הרה"ק הר"א מדזיקוב זי"ע להיות הרב בעיר דעמביץ, ואותם שני ילדים שמוג להם הרה"ק מראפשיץ 'לחיים', היו ראשי הקהילה אשר קיבלו את הרה"ק רבי ראובל'ע לרב עליהם.